

Utbildningsplan

Fakultetsnämnden för hälsa, socialt arbete och beteendevetenskap
Institutionen för pedagogik, psykologi och idrottsvetenskap

Ungdoms- och missbruksvård, 180 högskolepoäng

Youth at Risk and Adult with Substance Abuse, 180 credits

Nivå

Grundnivå

Inrättande av program

Inrättad av Organisationskommittén 2009-03-26

Fastställande av utbildningsplan

Fastställd av Organisationskommittén 2009-10-12

Utbildningsplanen gäller från och med höstterminen 2010

Förkunskaper

Grundläggande behörighet.

Programbeskrivning

Programmet ger landets enda specialiserade högskoleutbildning i pedagogik – inriktning behandlingspedagogik i ungdoms- och missbruksvård och svarar mot ett samhällsbehov av specialiserad kunskap och kompetens inom området.

Syftet med utbildningen är att den studerande stegvis skall uppnå kompetens inom framför allt tre områden:

- Ungdoms- och missbruksvård
- Behandlingspedagogiskt arbete
- Vetenskapligt förhållningssätt och forskningsarbete

Behandlingspedagogik handlar om lärande i sociala och kulturella integrationsprocesser med delaktighet som ett nyckelbegrepp. Pedagogik i detta avseende ger perspektiv på och en plattform för problematisering och ställningstaganden i frågor som rör praktiskt behandlingspedagogiskt arbete med ungdomar i riskzon och vuxna med alkohol- och drogproblem.

Den pedagogiska grundsyn som är basen för programmet utgår från teorier om yrkeskunskapens natur där syftet är att studenten ska kunna integrera teori och praktik på ett fruktbart sätt. Målet är att utveckla ett reflekterande förhållningssätt. Kunskapsutveckling handlar här om att låta erfarenhetsbaserad kunskap och teoretisk kunskap prövas och speglas mot varandra genom att integrera livserfarenheter, yrkeserfarenheter och vetenskapligt baserad kunskap. Studenternas erfarenheter bildar underlag för analys, bearbetning och diskussion. Detta ger tillfälle att ta tillvara andras erfarenheter och synsätt och därmed vidga det egna perspektivet.

Utbildningen i ungdoms- och missbruksvård är tvärvetenskaplig till sin karaktär och den präglas av en integration av kunskaper från olika områden med pedagogik som ett samlande tema. För behandlingspedagogiskt arbete krävs integrerade kunskaper, färdigheter och kritisk förmåga.

Utbildningen ger kompetens för behandlingspedagogiskt arbete vid institutioner/behandlingshem, inom socialtjänst, psykiatri, kriminalvård, skola och arbetsinriktad rehabilitering.

Mål

Centrala examensmål enligt Högskoleförordningen:

Kunskap och förståelse

För kandidatexamen ska studenten:

- visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor.

Färdighet och förmåga

För kandidatexamen ska studenten:

- visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer
- visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper
- visa den färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För kandidatexamen ska studenten:

- visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter
- visa insikt om kunskapens roll i samhället och om människors ansvar för hur den används
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens

Programspecifika mål

För att erhålla Filosofie kandidatexamen i Pedagogik -Inriktning Behandlingspedagogik i ungdoms- och missbruksvård ska studenten:

- visa kunskap om de samhälleliga villkoren för ungdoms- och missbruksvården samt hur individuella och sociala problem kan medverka till en ogynnsam utveckling för ungdomar eller vuxna
- utvecklat det teoretiska och praktiska kunnande, den personliga förmågan och det kritiska tänkandet som krävs för behandlingspedagogiskt arbete
- visa kompetens att kunna bedriva, utveckla och kritiskt granska behandlingspedagogiskt arbete inom ungdoms- och missbruksvård

Innehåll och struktur

Organisation

Programmet ges av IKM (Institutet för Kunskaps- och Metodutveckling inom ungdoms- och missbruksvården) som är en särskild enhet vid Institutionen för pedagogik, psykologi och idrottsvetenskap. IKM har en egen styrelse med representanter från arbetslivet, universitetet och de studerande. Styrelsen ger vägledning ifråga om verksamhetens inriktning, men är underordnad institutionsstyrelsen.

För programmet finns en särskild programansvarig som i samråd med den vetenskapliga ledaren har det övergripande ansvaret för programmets innehåll och utformning. Programmet har en egen studerandeförening, som regelbundet träffar lärarlaget.

Programöversikt

Programmet sträcker sig över tre år och består av sex block om 30 högskolepoäng vardera. Studenterna läser ämnet Pedagogik, inriktning behandlingspedagogik, i tre 30-poängskurser. Parallellt med ämnet pedagogik läses andra kurser, Förberedande verksamhetsförlagd utbildning 30 högskolepoäng, Verksamhetsförlagd utbildning 30 högskolepoäng (praktik), samt under år 3 Specialisering som består fyra kurser om vardera 7,5 högskolepoäng.

Kurser i programmet

Alla kurser i programmet är obligatoriska.

Termin 1

Pedagogik

Förståelsemodeller för mänskligt beteende, 9 hp G1N*
Introduktion till forskning- och utvärdering, 4,5 hp G1N*
Drogkunskap, 4,5 hp G1N*

Förberedande verksamhetsförlagda studier

Grundläggande socialpolitik – värden och lagar, 7,5 hp G1N
Fältstudier inom ungdoms- och G1N
missbruksvård, 7,5 hp

Termin 2

Pedagogik

Ungdom i riskzon, 6 hp G1N*
Introduktion till behandlingspedagogiskt arbete, 6 hp G1N*

Förberedande verksamhetsförlagda studier

Fältstudier inom ungdoms- och
missbruksvård, 7,5 hp G1N
Kommunikation i teori och praktik, 7,5 hp G1N

Termin 3

Pedagogik

Behandlingspedagogiskt arbete, 7,5 hp G1F*

Verksamhetsförlagda studier

Verksamhetsförlagda studier,
22,5 hp G1F

Termin 4

Pedagogik

Behandlingspedagogiskt arbete på individ- och gruppnivå, 12 hp G2F*
Forskningsmetod och självständigt arbete 10,5 hp G2F*

Verksamhetsförlagda studier

Verksamhetsförlagda studier,
7,5 hp G1F

Termin 5

Pedagogik

Vetenskapsteori och forskningsmetod, 15 hp G2F*

Specialisering

Drogkunskap och beroendelära, 7,5 hp G2F

Behandlingsforskning och utvärdering, 7,5 hp G2F

Termin 6

Pedagogik

Examensarbete, 15 hp G2E*

Specialisering

Missbruk och psykisk ohälsa,

7,5 hp G2F

Barn i familjer med missbruk och/eller psykisk ohälsa - pedagogiska stöd- och förändringsinsatser, 7,5 hp G2F

*=kurs i huvudområdet

Verksamhetsförlagda studier

Under termin 3 och 4 ligger kursen Verksamhetsförlagda studier på 20 veckor. Den studerande förlägger sin utbildning under 17 veckor till en verksamhet inom ungdoms- och missbruksvården. Denna kurs avslutas med en 3-veckors kurs där studenterna fokuserar på dokumentation, utvärdering och handledning. Studierna kan förläggas antingen till institutioner/behandlingshem eller öppna behandlingsformer. De studerande har sin utbildning förlagd till en behandlingsverksamhet fyra dagar i veckan, en dag i veckan är avsatt till teoretiska studier och praktikseminarier. Avsikten med de teoretiska inslagen är att de ska fördjupa och problematisera de erfarenheter som studenterna gör i kursen samt att skapa en plattform för en egen praktisk yrkest teori.

Utlandsstudier

Idag finns möjligheter att byta ut den verksamhetsförlagda delen i år 2 mot studier utomlands med liknande innehåll (praktik). Dessutom kan studenten göra sitt examensarbete år 3 i ett annat land.

Perspektiv i utbildningen

Som en röd tråd genom hela utbildningen finns ett helhetsperspektiv på människan som omfattar ett bio-psyko-socialt synsätt, vars delar består av enskilda kurser i programmet som sammantagna ger ett helhetsperspektiv på människor i problematiska situationer. Detta bidrar till en hållbar utveckling såväl på samhälls- som på individnivå, som innebär:

- ökad förståelse för människor i underläge
- förebyggande av missbruk och kriminalitet
- öka den enskilda individens livskvalitet

I yrken där mötet med människor i svårigheter är centralt utsätts behandlingspersonal för känslomässiga påfrestningar, därför tränas studenterna i att reflektera över den egna personlighetens betydelse i behandlingspedagogiskt arbete och vad ett professionellt förhållningssätt innebär.

En helhetssyn på människors svårigheter innebär att det som definieras som ”problem” måste sättas in i ett sammanhang där hela den sociala situationen beaktas. Bakomliggande faktorer som klass, kön, etnicitet och sexualitet har stor betydelse för bedömningen av vilka behandlingspedagogiska insatser som är mest lämpliga. I utbildningen är dessa områden viktiga aspekter av kursinnehållet.

I utbildningen belyses även ungdoms- och missbruksproblem i ett internationellt perspektiv. Centrala områden som uppmärksammas är:

- Globaliseringen av droghantering och missbruk
- Ungdomskulturer i olika länder
- Välfärdssystem i olika länder för behandling av ungdoms- och missbruksproblem
- De nordiska ländernas förutsättningar och organisering av behandling av ungdoms- och missbruksrelaterade problem

Kvalitetsutveckling

Efter varje kurs görs en kursvärdering. Den genomförs i form av både muntliga och skriftliga utvärderingar i grupp eller enskilt. Resultatet sammanställs, tillsammans med kursansvarigs kommentarer och eventuella förslag till förändringar och presenteras sedan för de studerande i kursen. Utvärderingarna diskuteras och värderas både i kollegiet och tillsammans med representanter för studerandeföreningen. Mellan ett och två år efter avslutad utbildning sker en uppföljning av de studerande, där intresset fokuseras på vilket arbete de fått och hur de värderar utbildningen i efterhand. Sammanställningar av kurs- och programutvärderingar finns tillgängliga vid lärosätet.

Examen

Efter avslutade studier på programmet samt då avklarade studier motsvarar de fordringar som finns angivna i Högskoleförordningens examensordning samt i den lokala examensordningen för Linnéuniversitetet kan studenten ansöka om examen. De som fullföljt Programmet Pedagogik - inriktning behandlingspedagogik i ungdoms- och missbruksvård, 180hp kan erhålla följande examen:

Filosofie kandidatexamen med inriktning mot behandlingspedagogik i ungdoms- och missbruksvård

Bachelor of Social Science in Pedagogy Specialization in Treatment and Care of Youth at Risk and Adults with Substance Abuse

Övrigt

Förutom lärarledda lektioner, föreläsningar och seminarier, förekommer arbete i mindre studiegrupper, fält- och projektarbeten. En viktig del i utbildningen är att studenten får tillfälle att reflektera över den egna personens betydelse i det behandlingspedagogiska arbetet. Utbildningen innehåller därför även moment med praktisk färdighetsträning, enskilda utvecklingssamtal och under praktiken särskilda seminarier där det egna förhållningssättet gentemot människor i utsatta sociala situationer belyses.

Lärandet av de inom programmet förekommande kunskapsområdena syftar till en kunskapsprogression under utbildningens gång. För att beskriva den åsyftade progressionen används begreppen 'kännedom om', 'grundläggande kunskap om', 'fördjupad kunskap om' och 'grundläggande kompetens inom'. Beroende på olika kursers konkreta kunskapsinnehåll är också kursplanernas mål inriktade mot olika kunskapsdjup. Vissa kunskapsinnehåll fördjupas successivt från 'kännedom om' till 'grundläggande kompetens inom' medan andra inte syftar längre än t.ex. 'fördjupad kunskap om'.

Det finns en strävan att variera examinationsformerna och anpassa dem till det kursinnehåll som ska examineras. Detta betyder att det förekommer både muntliga och skriftliga prov och att examinationen kan ske både i grupp och individuellt. Stor vikt läggs vid studentens förmåga till självständighet och egen reflektion. I kursen Verksamhetsförlagd utbildning ingår även en bedömning från handledaren på arbetsplatsen i underlaget för examinationen. En ambition är att examinationerna i samtliga fall skall utgöra ett lärotillfälle för studenten, förutom att en bedömning görs av kunskaper och färdigheter.